คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๕/๒๕๔๓ **วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๓**

เรื่อง ศาลจังหวัดลำปางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายนิรันดร์ จิวะสันติการ) เพื่อขอให้วินิจฉัยว่าระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ศาลจังหวัดลำปางส่งคำร้องของ นายนิรันดร์ จิวะสันติการ ผู้ร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ โดยผู้ร้องเป็นโจทก์ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๘๖๒/๒๕๔๓ ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ นายธีรศักดิ์ กรรณสูต ที่ ๒ นายยุวรัตน์ กมลเวชช ที่ ๓ นายโคทม อารียา ที่ ๔ นายสวัสดิ์ โชติพานิช ที่ ๕ และนายจิระ บุญพจนสุนทร ที่ ๖ เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดลำปาง ขอให้เพิกถอนคำสั่งอันมิชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีคำร้องยื่นต่อศาลจังหวัดลำปางเพื่อให้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะ

(๑) จำเลยทั้งหก ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ ผู้ร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งจังหวัดลำปาง ซึ่งมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้ ๓ คน ผู้ร้องได้รับคะแนนเสียงเป็นอันดับที่ ๓ แต่จำเลยทั้งหกไม่รับรองผลการเลือกตั้งของผู้ร้อง และประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่จำนวน ๓๕ เขตจังหวัดเลือกตั้ง รวมเขตเลือกตั้งจังหวัดลำปางด้วย โดยให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ ซึ่งปรากฏผลว่าผู้ร้องได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นอันดับที่ ๒

(๒) ในขณะที่ยังไม่มีการประกาศผลการเลือกตั้งของผู้ร้อง จำเลยทั้งหก ได้อาศัยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๗) ออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ เพิ่มเติมข้อ ๖ ทวิ ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๓

ความว่า “ข้อ ๖ ทวิ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศผลการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดเกินกว่าหนึ่งครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจวินิจฉัยโดยใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้น มิได้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่อีก”

(๓) ต่อมาจำเลยทั้งหกไม่ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งของผู้ร้องอีกเป็นครั้งที่ ๒ และประกาศให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่จำนวน ๕ เขตเลือกตั้งจังหวัด รวมทั้งเขตเลือกตั้งจังหวัดลำปางด้วย ในวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๓ และจำเลยทั้งหกได้อาศัยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯ ดังกล่าว ข้อ ๖ ทวิ สั่งตัดสิทธิผู้ร้องมิให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดลำปางอีก

(๔) ผู้ร้องเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ บัญญัติถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และมาตรา ๑๒๖ บัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้ อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘๗ ก็ได้บัญญัติรองรับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ และมาตรา ๑๒๖ ไว้แล้ว การที่จำเลยทั้งหก อาศัยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯ ที่ตนเองตราขึ้นตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๗) ตัดสิทธิการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของผู้ร้อง เป็นการเพิ่มคุณสมบัติต้องห้ามมิให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ อันเป็นการใช้อำนาจในฐานะรัฏฐาธิปัตย์เสมอรัฐสภา ซึ่งการเพิ่มลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ จะกระทำได้แต่โดยวิถีทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๓ เท่านั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯ ดังกล่าว จึงเป็นการออกระเบียบโดยมิชอบ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และยังไม่ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับระเบียบดังกล่าว

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้ว ศาลจังหวัดลำปางอาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่งคำร้องของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นมีว่าตามคำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ เพราะมาตรา ๒๖๔ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในการที่**ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด** ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖

และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย" ตามบทบัญญัตินี้บัญญัติว่า ศาลยุติธรรมหรือศาลอื่นจะส่งเรื่องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ต้องเป็นกรณีที่ **ศาลนั้น ๆ จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด** เท่านั้น แต่ตามคำร้องของผู้ร้อง ผู้ร้องอ้างว่า**ระเบียบ**คณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องอ้างว่าศาลจะใช้**ระเบียบ**ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญบังคับแก่คดี เมื่อ**ระเบียบ**ดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ดังนั้น **ระเบียบ**จึงไม่ใช่**บทบัญญัติแห่งกฎหมาย** เมื่อระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมาตรา ๒๖๔ เช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้

ในกรณีดังกล่าวนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว คือคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ ซึ่งวินิจฉัยว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง และคำวินิจฉัยที่ ๑๔ - ๑๕/๒๕๔๓ ก็วินิจฉัยในทำนองเดียวกันว่าคำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของมาตรา ๒๖๔ เช่นเดียวกัน

ดังเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ